

Koroška Kronika

IZDAJA P. W. B. — BRITANSKE ZASEDBENE SILE V AVSTRIJI

Številka 3

Celovec, 3. avgusta 1945

Cena 15 grošev

Sklepno poročilo o polsdamskih razgovorih

London, 2. avgusta. Trije velmožje so nocoj objavili o Potsdamski konferenci poročilo, ki šteje 7000 besed. Izšlo je istočasno v Londonu, Washingtonu, Moskvi in Berlinu. Po tem poročilu so se tri velesile zedinile glede načrtov za dokončno iztrebljenje nacistične vere in za uničenje nemškega generalnega štaba kakor tudi vojnega potenciala Nemčije. Sklenilo se bo vse, kar je potrebno, da ne bo mogla Nemčija nikdar več ogroziti svetovnega miru.

Vse nemške sile na kopnem, na morju in v zraku bodo do kraja uničene. Vse orožje, strelivo in drugo vojno orodje se preda zavznikom ali se uniči. Prav tako se odpravijo vse nacistične ustanove. Do nadaljnjega se ne dovoli nikakršna osrednja nemška vlada.

Prepovedano je Nemcem izdelovati vojne

pripomočke vseh vrst, letala in ladje. Veliki nemški prevozniki karteli in sindikati bodo razpuščeni, nemško gospodarstvo se bo z enega središča, ki ga je imelo dosedaj, preuredilo na razna manjša. Proizvodnja se bo omejevala na poljedelstvo in na mirotvorno industrijo.

Nemčiji bodo naložene reparacije v obliki blagovnih dobav, da se po možnosti ublaži trpljenje in popravijo izgube, ki jih je povzročila. Ne bo pa ostala brez zadostnih zalog, tako da bo zmožna, brez zunanje pomoči zaposlevati in hraniti svoje ljudstvo.

Vojni zločinci se bodo hitro in točno sodili. Seznam tistih, ki prvi pridejo pred sodišče, se objavi pred koncem meseca.

Bodoče meje Poljske uredi mirovna konferenca. Medtem bo Poljska upravljala ozemlje vzhodno od Odre in Neisse.

Poljska, Češkoslovaška in Ogrska se naprošajo, da začasno ne izselijo tujejezičnega prebivalstva. Dasi se preseljevanje načeloma priznava, bo le treba potrpeti, dokler se položaj temeljitje ne prouči.

Članstvo v zboru Združenih narodov se priznava nevtralnimi državam z izjemo Španije, ker se vlada te države radi svoje prejšnje povezanosti z napadalnimi državami ne more sklicevati na primerno notranje svojstvo.

Ustanovi se odbor, sestavljen po zunanjih ministrih Velike Britanije, Rusije, USA, Francije in Kitajske, s stalnim tajništvom v Londonu. Imel bo nalogo, da pripravi mirovne pogodbe z Italijo in malimi oznimi silami, dalje da pripravi mirotvorno rešitev nemškega vprašanja. Ta odbor se bo prvič sestel dne 1. septembra ali pa tudi prej.

PROFESOR DR. JOŠKO TISCHLER

Velika Britanija po volitvah

Marsikje na svetu so bili presenečeni, ko so izvedli, kako so se angleške volitve iztekale. V Veliki Britaniji sami se je dovolj ljudi uračunilo. Toda radi tega ni bilo nikjer razburjenja. Angleška javnost je ostala trezna, z dobrohotnim mirom čaka nadaljnjega razvoja: kaj bodo novi možje storili, kako se bodo obnesli?

Drugod po svetu je po navadi tako, da ljudska duša, kadar razglase volilne uspehe ali neuspehe, nekoliko prekipi. Ljudje vro na cesto, in vzklikajo. Na Angleško ni nihče nosil zastave po očitnem trgu. Zaman si iskal človeka, ki bi si bil pripel kak strankarski znak na prsi. Po živahnem zanimanju, ki je prevevalo množice v volilnih tednih, se zdaj splošno opaža dobrodejno popuščanje napetosti.

Churchill se ne more čutil poraženega. Prav v preteklih dneh je bil deležen najtoplejših dokazov spoštovanja s strani političnih nasprotnikov — da o navdušenju njegovih privrženecv niti ne govorimo! Nelson, da se je živ vrnil od Trafalgarja, gotovo ne bi bil užil večje ljubezni svojega naroda. Zatrjuje se, da se je več nego eden izmed novih državnikov, preden je nastopil službo, z javno in glasno besedo zahvale spomnil Churchill.

390 poslancev bo zastopalo delavsko stranko v angleškem parlamentu. Od teh jih prihaja kakih sto iz delavskih združenj in strokovnih zvez. 170 poslancev je vojakov raznih činov. Odvetnikov bo sedelo v zakonodajni zbornici kakih 50. To je že stara navada, da je odvetniški stan v angleškem parlamentu močno zastopan. Sicer je zanimivo slišati, da so pri volitvah prodrli 4 duhovniki, 8 učiteljev, 9 vseučilišnih profesorjev in docentov, prav toliko inženirjev, nekaj industrijcev, 4 kmetovalci, 4 pregledniki knjig in celo en študent medicine.

Ogromno delo čaka nove vlade. Vojna je tudi v Angliji, kljub zmagi, zapustila globoke rane. Ne smemo pozabiti, da je tudi britansko otočje preživelo zračne napade in da število uničenih hiš ni baš pičlo. Prav stanovanjska stiska prizadeva odgovornim oblastem največje skrbi.

Angleška demokratija se je zopet enkrat obnesla

Novoizvoljeni angleški parlament si je izbral svojega speakerja („govornika“), kar bi se po naše reklo toliko kakor predsednik. To je važna osebnost, ki se od nje veliko zahteva. Biti mora prodirnega duha, bistre razsodnosti in brezpogojne nepristranosti. Speaker je obenem najvišji sodnik in sluga parlamenta. Stati mora med strankami. V hipu, ko postanec izve, da je izvoljen za to ugledno službo, preneha biti pripadnik svoje stranke.

Presenetljivo je slišati, da je novi parlament izvolil za svojega speakerja polkovnika Cliftona Browna, ki je konservativec, torej pristaž poražene stranke, in je vršil to isto službo že v prejšnjem „desetletnem“ parlamentu.

To dejstvo nam priča, na kako treznih podlagah sloni angleška demokratija. Delavska stranka razpolaga s toliko večino, da ji res ne bi bilo treba ozirati se na šibko konservativno skupino. Kljub temu se je prav iz delavske stranke sprožil predlog, naj zbornica izvoli konservativca. To se ni zgodilo radi stranke, češ, poražena je, kaj ji bomo še bolj grenili življenje — ampak

radi tega, ker se je Brown že toliko let v službi vzorno izkazal.

Angleško ljudstvo je delavski stranki poverilo nalogo, da vodi vladne posle. Ta naloga je pa časovno omejen in volilci ga čez nekaj let lahko zopet umaknejo. Važno je, da stranka pokaže, kaj zna — tedaj jo bodo volilci priznali za steber, ki se ne sme izpodmakniti. V tej zavesti so delavski poslanci oddali svoj glas za političnega nasprotnika, ki je narodu dovolj znan po svojih odličnih sposobnostih.

Kaj pravi svet

Vodilni list angleške delavske stranke, „Daily Herald“, piše v uvodnem članku: „Ponosni smo na ogromno zmago našega gibanja, a še ponosnejši smo v teh urah, da pripadamo britanskemu narodu. Narod se je odločil za delavsko vlado, in tej vladi je podeljena kar izredna oblast, tako da se ji ne bo treba na nikogar ozirati. Obenem nam je pa do tega, da se v enem oziru ne vrinejo nikakršni dvomi: vsaka stranka in vsak družabni razred angleškega naroda se v živih hvaležnosti zaveda onega Churchilla, ki nas je vodil v vojni.“

„Times“ izražajo zadovoljnost nad načinom, kako so se demokratske sile merile ter si prizadevale, da uveljavijo svojo moč. Vse je šlo dokaj umerjeno, kakor se spodobi za velik narod, ki na njegovih ramenih po-

Amerika potrdila pogodbo o svetovni varnosti

Iz Washingtona je dospel pomembna vest, da je ameriški senat skoroda soglasno sprejel ustavo svetovne varnosti, ki so jo zastopniki 50 narodov mesec dni prej podpisali v San Francisku. Pomemben je ta sklep ameriškega senata radi tega, ker je tako Amerika prva izmed velesil, ki uradno z vso slovesnostjo in obveznostjo zatrjuje, da je voljna staviti svoje moči v službo vesoljnega miru. To bode toliko bolj v oči, ker je splošno znano, kako se je po prvi svetovni vojni ameriško ljudstvo branilo pristopiti k Zvezi narodov v Ženevi. Prav radi tega je stavba

Predsednik Truman dospel v Anglijo

V četrtek, dne 2. avgusta, zjutraj je predsednik Truman prispel v angleško luko Plymouth, potem ko je v Potsdamu dokončal zgodovinske pomenke s Stalinom in Attleejem. V Plymouthu, odkoder so nekoč na krovu ladje „Mayflower“ odpluli prvi angleški kolonisti v Ameriko, sta ste srečala kralj Jurij VI. in prezident Truman. Prizorišče tega sestanka, ki mu gre gotovo svetovnozgodovinski pomen, je bil krov britanske bojne ladje „Renown“. Kralj je pozdravil prezidenta z naslednjimi besedami: „Bodite dobrodošli v moji deželi!“ Prezident se je nekoliko minut razgovarjal s kraljem in je izrekel toplo zahvalo za sprejem.

Feldmaršal Alexander postal generalni namestnik v Kanadi

Feldmaršal Sir Harold Alexander, bivši vrhovni poveljnik alijiranih sil v Sredozemlju, je bil imenovan generalnim namestnikom v Kanadi. Kralj Jurij je to imenovanje izrekel na predlog kanadske vlade.

čiva tolika odgovornost za usodo sveta. Tudi „Times“ najdejo tople in vredne besede za Churchilla kot narodnega voditelja v vojni in kot enega največjih ministrskih predsednikov Anglije.

Vodilni ameriški listi soglasno izražajo prepričanje, da se kljub zmagi delavske stranke v britanski zunanji politiki ne bo nič bistvenega spremenilo. Zlasti se sklepi, sprejeti na konferenci v Jalti glede reševanja nemških zadev, ne bodo omajali. S polnim zaupanjem se pričakuje, da bo nova britanska vlada vojno proti Japonski z vso odločnostjo vse do kraja nadaljevala.

Radio Moskva sodi o angleški volitvah takole: „Zmaga delavske stranke pomeni najpomembnejšo okolnost v odnošajih med Sovjetsko Unijo in Veliko Britanijo, odkar je bila podpisana zvezna pogodba leta 1942.“

Francoski tisk sicer ne štedi z izrazi tople zahvalnosti in odkritosrčnega priznanja za Churchillove zasluge, vendar ne prikriva zadoščanja nad volilno zmago angleških delavcev.

V Bruslju je belgijski ministrski predsednik van Acker izjavil, da bo zmaga delavske stranke zapadnoevropske dežele še tesneje združila.

Ves italijanski tisk posveča angleškim volitvam živo pozornost. „Italia Nuova“ pripominja: „Churchillov poraz pomeni, da v Britaniji kratkoma ne poznajo poboževanja posamezne osebe, pa naj si bo še tako zaslužen državnik. Svojevrsna politična rahločutnost britanskih volilcev je dovela do nujnosti, da pride na krmilo nov mož.“

ženevske zveze ves čas pogrešala enega najvažnejših temeljnih kamenov in ni mogla zadostovati svoji vzvišeni nalogi.

Da se očuva svetovni mir, bodo vse države, ki pogodbo iz San Franciska odobre, vzdrževale posebno policijsko armado, ki bo imela nalogo, da nastopi z orožjem zoper vsakogar, ki bi mir kalil. Prezident Truman je v poslanci, naslovljeni na ameriški senat, ugotovil, da bodo ameriške čete sodelovale v policijski armadi žele, ko senat in zbornica posebej izjavita, da se s tem strinjata.

Britanski vojskovodja Alexander se je prvič očitno izkazal, ko je po nevarnem sunku nemškega afriškega zbora proti Egiptu preosnoval britanske sile. S tem je ustvaril pogoje za prodor pri El Alameinu, ki je potem vso vojno odločilno zasukal v novo smer.

Slavni dogodki se vežejo z imenom Alexandra: osvoboditev Rima in naposled brezpogojna kapitulacija nemških čet v Italiji.

Velepotezna pomoč UNNRE

Združene države si prizadevajo, da bi po možnosti lečile rane, ki jih je zasekala vojna. V ta namen je bila ustanovljena nekaka mednarodna podporna zveza v pomoč vojnim žrtvam. Znana je pod kratico UNNRA. Kakor je eden izmed načelnikov te svetovne ustanove, Roy Hendrickson, pred kratkim izjavil, je UNNRA dosedaj razdelila preko tri milijone ton različnega blaga v vrednosti kakih 300 milijonov dolarjev.

Dobrsen del tega blaga je šel v Grčijo, Jugoslavijo, Češkoslovaško, Albanijo, Italijo, na Poljsko in na Kitajsko.

Razgovor s zastopnikom koroških Slovencev

Eden naših sotrudnikov je imel priliko, da se je razgovarjal z dr. Tischlerjem, novoimenovanim zastopnikom koroških Slovencev v Začasni deželni vladi. V naslednjem prinašamo vsebinsko pomenka, ki se nanaša tudi na načelna vprašanja bodočega sožitja obeh delov naroda na Koroškem.

Profesor dr. Joško Tischler se je rodil dne 8. maja 1902 v Zablatih, občina Kamen v Podjurski dolini. Hodil je v osnovno šolo v Skocijanu in Tinjah, prišel je potem na celovško gimnazijo in se je naposled vpisal na univerzi na Dunaju, kjer je bil tudi promoviran. Prvo službo je dobil kot srednješolski učitelj na realki v Celovcu, odtod ga je šolska oblast premestila v Fürstenfeld na Štajerskem, a leta 1934 se je vrnil v ožjo domovino. Služboval je na beljaški realni gimnaziji vse do hitlerjevske dobe. Nacisti so ga die 1. marca 1939 premestili v Bregenz na Predarlškem, potem ko ga je bila Gestapo že prejšnje leto za nekaj časa zaprla. Tudi v aprilu 1941, za časa vojne z Jugoslavijo, je moral dr. Tischler v zapor, a ga niso predolgo pridržali.

„Politično sem začel delovati že na dunajski visoki šoli, in sicer v okviru slovenske kulturne zveze“, je pripovedoval novi deželni svetnik. „Začeni z letom 1935 sem bil predsednik Slovenske kulturne zveze za Koroško ter sem se v tem svojstvu od 1935 do 1938 pogajal s takratnim deželnim glavarjem za Koroško, dr. Sucherjem, kakor tudi z zveznim kancelarjem dr. Schuschniggom o podelitvi kulturne avtonomije koroškim Slovencev.“

„Pod nacističnim režimom,“ je nadaljeval dr. Tischler, „sem moral mnogo pretrpeti. Kljub temu, da sem bil nenehoma pod nadzorstvom, mi je uspelo, da sem vzdrževal stike s rojaki, predvsem pa s tistimi, ki so jih bili siloma izselili iz domovine. Ko se je hitlerizem podrl, sem si najprej prizadeval, da bi mogli ti izgnanci nazaj na svojo domačo grudo. Danes lahko z zadovoljstvom ugotavljam, da se je večina njih zdrava vrnila. Niso pa še vsi doma! To bo torej moja poglavitna in nujna naloga v najbližnji bodočnosti: skrbeti za to, da se še tistim slovenskim družinam, ki jih je hitlerizem tiral iz domovine in ki se do danes niso vrnile, omogoči čimprejšnja vrnitev. Ne samo to, tudi krivico, ki so jo morale trpeti, bo treba do čistega popraviti.“

„Nadaljnja nujna naloga,“ je izjavil dr. Tischler, „bo obnova nekoč tako bujnega kulturnega življenja koroških Slovencev. Številna kulturna in gospodarska društva čakajo vstajenja. Sestaven del omenjenega važnega in nujnega vprašanja je obnova našega šolstva — pri tem nameravam tvorno sodelovati.“

Deželni svetnik dr. Tischler je nato zasukal razgovor na vprašanja, ki zadevajo bodočo sožitje obeh delov koroškega ljudstva: „Dejstvo, da prebivajo na koroških tleh Nemci in Slovenci, se je izkazalo za bolj trdoživo, kakor so pa bile države in vladavine. To naravno dejstvo silijo oba dela, da razmišljajo o vsebini in obliki takega sožitja in iščejo praktičnih potov, po katerih bi bilo mogoče vzpeti se do ravnine, na kateri bi bilo življenje na obe strani vredno

življenja. Mnenja sem, da predstavlja to nujen in odločen problem in prav tako koroški Nemci kakor koroški Slovenci se bodo morali z njim v najbližnji dobi ukvarjati. Za ta problem se mora najti rešitev. Če bo ljudi na obeh straneh prevajala dobra volja, se bo zadeva tudi res uredila, in sicer brez ozira na to, kako se bo meja začrtala. Razmejitev si je, kakor znano, pridržala mirovna konferenca.

H koncu je deželni svetnik dr. Tischler pripomnil: „Angleške oblasti utegnejo na podlagi velikih demokratičnih izkušenj, ki so jih nabrale širom sveta, tvorno prispevati k rešitvi tega problema. Mi pa spričo položaja, kakršen je na Koroškem, nočemo podcenjevati težav, ki se nam pri naših nalogah stavlajo na pot. Zlasti nočemo izgubiti potrpljenja.“

Deželni svetnik dr. Tischler, ki je med koroškimi Slovenci deležen velikega zaupanja, je še omenil rojake, ki so se že in se v večjem številu šele bodo vrnili iz vojaške službe. Izrazil je upanje, da bodo v domovini našli zaposlitve in kruha.

„To se bo dalo uresničiti,“ tako je menil, „če bo trud za rešitev tega vprašanja slovel ne samo na nekaterih ravenih, ampak če bo vso vlado navdajala ista volja. Upravna služba pri tem ne bo zadnja po pomenu. Tudi ona bo morala prispevati po svojih močeh, da napetost, ki v deželi še vedno vlada, popusti in nazadnje docela izgine.“

Britanska 8. armada razpuščena

Slovita 8. armada britanske vojske je prenehala. Koncem julija je dospela uradna vest, da se armada razpusti. 4000 kilometrov je 8. armada med krvavimi boji in slavnimi zmagami prehodila, začenši pri egiptovskem El Alameinu, pa vse do jezer in gozdov Koroške. Freskočila je na tem pohodu tudi Sileško morško orožje med Afriko in Italijo, kar je pomenilo posebno tvegano podjetje. Odkar je nastala, je družila 8. armada v svojih polkih poleg angleških vojakov tudi kanadske, indijske, avstralske, novozelandske, južnoafriške, poljske, grške in italijanske borce. Vsi so krvaveli, vsi imajo svoj delež na ponosnih uspehih. Zdaj, po štiriletnih naporih, osma armada lahko reče, da je svojo nalogo dovršila. Dobrišen del britanskih vojakov iz 8. armade je trenutno nastanjen v zasedbenem pasu Avstrije, ki je odkazan Veliki Britaniji.

Nova švedska vlada

Švedski kralj Gustav je potrdil novo vlado. Ministrski predsednik je socialist Albin Hansson. Za zunanjega ministra je določen Oosten Unden. Socialdemokratska stranka je na Švedskem močna; pripada ji točno polovica sedežev v poslanski zbornici.

Francoske Lidice

Med zasedbo Francije je nemška SS vdrla v francoske vas Orabour ter poklala malone 800 prebivalcev. Zdaj so francoske oblasti v nekem taborišču blizu mesta La Rochelle odkrile dva častnika, ki sta pripadala oemu morilnemu oddelku. Imajo ju na sumu, da sta pri moriji igrala vodilno vlogo. Uvedena je preiskava, ki naj dožene vso resnico.

Vojska in krščanstvo

Nedavno smo brali obračun, ki ga je sestavil švicarski učenjak o vojski, ki se je dobotala: 100 milijonov ljudi se je vojske udeleževalo, in vsak dan jih je padlo 10.000. Vojska je trajala 2077 dni, in v tem času je padlo 12 do 15 milijonov vojakov, ter 10 do 15 milijonov civilnega ljudstva. Zavedajmo se, kakšne grozote se skrivajo v teh številkah! Smrt je korakala z orjaškimi koraki čez ves svet in se še do današnjega dne ni ustavila. Ali se je izpolnilo, kar napoveduje Skrivno Razodetje: „Angel je zatrobil s trobento in nekaj se je vrglo v morje, kakor goreča gora, in tretji del morja se je spremenil v kri. In umrla je tretjina stvari, ki živijo v morju, in tretjina vseh ladij na morju se je potopila.“ (Ap. 8.). Morje pomeni v teh prerokbah človeški rod, gora pa ljudi, ki se odlikujejo po svojih zmognostih. Zakaj vse to? Kako vse to, če nad nami vlada Vsemogočni, ki je Ljubezen in Pravica? Sloveči francoski učenjak De Maistre pravi, da je treba o vojski premišljevati. Zgodovina vseh narodov pa da uči, da je bič vojske vselej in povsod v strogem razmerju z gresi, katere so zakrivilni narodi. V Starem Zakonu se je reklo, da brez prelivanja krvi ni odpustanja grehov. Kjer se grehi razlijejo kakor povodenj izvalja bo tista povodenj prelite krvi. Vesoljni potop ni bil igračkanka, in žvepleni ogenj, ki se je vsul nad Sodomo in Gomoro, ni bil le slučajna nesreča. Božja kazen in pravica sicer niste vsakokrat takoj vidni, ali konečno je vseobče pripoznana resnica, da je svetovna zgodovina svetovna sodba.

V litanih molimo: „Kuge, lakote in vojske, reši nas Gospodi!“ V starih časih so mislili, da so kuga, lakota in vojska tri božje največje šibe. Dandanašnji so zdravniki iz našli zdravila in pripomočke, da se ljudstvo varuje kuge. Pomagali smo si, da se lakota ne more na svetu razpasti. Železnice in ladje nam vozijo živila od enega konca sveta do drugega. Tretja šiba pa je ostala: vojska, in

Zasedbeni pasovi na Dunaju

Ameriške, britanske in francoske čete so dospole na Dunaj. Najprej so se pojavili samo manjši oddelki, da izvrše potrebne priprave za nastanitev enot, ki so določene za posadko.

Vesile so dunajsko mesto sporazumno razdelile na četrti, tako da si je vsaka zavezniška vojska izbrala za zasedbo svojo posebno četrt.

Angleži upravljajo naslednje dunajske okraje: 3. okraj (Landstraße), 5. okraj (Margareten), 11. okraj (Simmering), 12. okraj (Meidling) in 13. okraj (Hietzing).

Ameriški delež obsega 7. okraj (Neubau), 8. okraj (Josefstadt), 9. okraj (Alsergrund), 17. okraj (Hernals), 18. okraj (Währing) in 19. okraj (Döbling).

Francozi so pristojni za 6. okraj (Mariahilf), 14. okraj (Rudolfsheim), 16. okraj (Ottakring) in 15. okraj (Fünfhaus).

Ruska zasedbena četrt je največja. V velikem loku oklepa jedro Dunaja. Rusi so sebi pridržali naslednje okraje: Brigittenau (20. okraj), Floridsdorf (21. okraj), Leopoldstadt (2. okraj), Wieden (4. okraj) in Favoriten (10. okraj).

1. okraj, to je Notranje mesto (Innere Stadt), so zasedbene oblasti proglasile za mednarodno cono pod upravo zavezniškega odbora.

Razdelili so Dunaj tako, da ima vsaka zasedbena vojska kar najpripravnije prometne zveze z ostalim svetom.

V srcu Avstrije

Z britanskimi in ameriškimi četami vred so dopotovali na Dunaj tudi časopisni poročevalci. Listi so že mogli objaviti prve njihove dopise. Patrick Smith, prejšnji vodja avstrijskega oddelka londonskega radija,

aglaša: „Ko sem potoval na Dunaj, sem povsod mogel opazovati pristržno prijateljstvo, ki ga avstrijsko prebivalstvo očituje napram britanskim četam.“

60.000 stavb šteje Dunaj, od teh je 2000 docela razdejanih, 11.000 jih je potrebnih temeljite poprave. Slovita stolnica sv. Stefana, pekoč ponos Dunajčanov, stoji samo še kot razvalina. Mogočno zidovje moli v zrak in priča prav po tej svoji mogočnosti, da je kdaj morala tu biti cerkev. Operno gledališče ne predstavlja drugega kakor klavno pogorišče. Poslopje vojnega ministrstva je razdejano in od sijajnih hotelov na Ringu sta ostala le dva.

Dunajske ulice čistijo, pa jih bodo še dolgo. Delo gre namreč kaj počasi izpod rok, ker silno primanjkuje vozil. Cestna železnica po dobrem delu zopet vozi. Življenje na Dunaju je še vedno težko, kljub temu se vračajo ljudje kar trumoma. V mesecu juliju se jih je vrnilo 100.000. Trenutno ima mesto zopet poldrug milijon duš.

Hrane so spravili Rusi dovolj na Dunaj, tako da bo mogoče do septembra izbiti, vsaj kar se moka in stročjih sadežev tiče.

Radi zračnih napadov in uličnih bojev je vodovod utrpel precejšnjo škodo. Prav tako je trpel omrežje odločnih kanalov. Našteli so približno sto poškodovanih mest. Nekaj dni je bilo radi tega kar hujo živeti na Dunaju in vse se je bilo kužnih boleznih. Res je več ljudi zbolelo za legarjem, a posrečilo se je, bolezen v kali zadušiti.

Nekdanji cesarski дворец Schönbrunn je sedež glavnega stana britanske posadke na Dunaju. V alijeraj komisiji zastopa Veliko Britanijo generalni poročnik McCreery, Zedinjene države general Marc Clark, Francijo general Bethouard in Sovjetsko Unijo general Konjew.

Vojna proti Japoncem

V predzadnjem tednu meseca julija so Zedinjene države, Velika Britanija in Kitajska naslovile na Japonce ultimatum, naj položijo orožje, ker je nadaljevanje vojne postalo zanje nesmiselno. Zavezniki opozarjajo japonsko vlado, kolike bojne sile so kopičili vse naokrog za strahovit napad na osrčje japonskega cesarstva. Japonski državnik naj pomisli, katera usoda je doletela Nemčijo. Če bi Japonska ostala trdovratna, se to nad njo lahko maščuje še bridkeje kakor nad Nemčijo. Ultimatum zlasti naglašajo, da morajo enkrat za vselej izgniti ošabni general, ki so si lastili večji vpliv na javne zadeve, kakor ga je imela sama japonska vlada. Ti generali niti niso tako številni, a njihove zveze segajo daleč. Vsa oborožena sila je v njihovih rokah in tako se mora vsaka japonska vlada, preden ukrene nekaj važnega, resno vprašati: kaj poreče k temu armada? Volja generalov je volja armade, o japonskih generalih in admiralih pa je znano, da že več

kakor pol stoletja snujejo vratolomne načrte o gospodstvu nad Azijo in Tihim oceanom.

Ko je japonska vlada prejela ultimatum, so se državniki sestali na sejo in so sklepali cele tri ure. Kaj so sklenili; je svet izvedel dne 26. julija zvečer, ko je japonski poročevalni urad Domei objavil uradno vest, da se na Japonskem zavezniški ultimatum ne jemlje na znanje. Japonska misli vojno nadaljevati vse do kraja.

Drugič v štirih dneh so zavezniki na 12 japonskih mest spustili na milijone letakov, s katerimi naznanjajo prebivalstvu grozeče razdejanje njegovih mest. Niti 24 ur ni potem prešlo, in že je gorelo šest mest. 800 orjaških zračnih letal je ure in ure obisalo tovarniške naprave, kolodvori in luke z rušilnimi in požigalnimi bombami. Američani pa napovedujejo, da dobi Japonska kmalu obisk celih 1200 takih letalih trdnjav. Nobile bodo s seboj strašno breme 8000 ton razstrelila.

očitek zoper naravo, marveč le človeški pokvarjenosti in hudobiji. Človek bi mislil, da človeški rod kdaj dozori do kulture, ko bo mogel prekovati meče v oranžne in sulice v srpe. Tako je napovedoval ljudstvu 800 let pred Kristusom prerok Izaja (Is 2, 4.). Prerokba se je izpolnila, kakor se izpolnjuje vse človeško le nepopolnoma, ali izpolnila se je. Kruta borba med narodi, kakor se je vprizarjala v dobi pred Kristusom, je nehala, in narodi vsaj iščejo mir, četudi ga vselej ne najdejo.

Veliki in mali narodi si podajajo roke v mirno kulturno sodelovanje. A še nastajajo vojske. Kako to? Glavni razlog, da ne pride mo do trajnega miru, je v tem: da narodi ne poznajo dosti in ne poslušajo dosti krščanskih nauk in načel. Le siromaki so poslušali Kristusa, kralja miru, in le siromaki poslušajo še danes njegove nauke. Ravno pravost vseh ljudi pred postavo, in pravica do prostega življenja. Tega ni izumela morebiti francoska revolucija, in ne socialna demokracija naših dni, vse to so temelji krščanstva. Kako pa je bilo potem mogoče, da je toliko mladih ljudi naroda, ki se je ponašal s svojo kulturo, zašlo v narodno socialistični tabor, da je toliko ljudi sodelovalo, ko so se rušili temelji vsake kulture? Mlada inteligenca in sicer vsa izvzemši tiste, ki se je šolal v semenišjih za duhovniški stal, vsa ta nada naroda je poslušala na univerzah nauke, ki niso oznanovale miru, ampak netili narodno mržnjo do drugih. Svobodno so se na vseučilišnih oznanovale najpogubnejše izmišljotine. Svobodna veda je nekaj lepega, ali veda mora biti resnična. Veda ne sme izpodkopavati državnih in socialnih temeljev.

Prišla je vojska. Par nevarnih voditeljev jo je začelo. Ljudstvo pa ni našlo naprav ali določb, s katerimi bi se bilo moglo zapeljivo uspešno braniti. Kar so Bismarck in Hitler napovedali vojsko, je ta napoved veljala več kakor božja zapoved: ne ubijaj. Nič se ne napovedani vojni ni mogel umakniti ali

Bo vsem svetu

Eno največjih ameriških založništev je Winstonu Churchillu ponudilo en milijon dolarjev, ako pristane na to, da sme založništvo objaviti njegove vojne spomine.

Poljski kardinal nadškof Hlond je iz Rima prispel v Poznanj. Kmalu po nemškem navalu na Poljsko leta 1939 je kardinal Hlond zapustil domovino. Kasneje so ga Nemci prišli v Franciji ter zaprli v koncentracijsko taborišče, kjer je prebil nekaj bridkih mesecev.

Zavezniška oblast je vrnila menihom kapucinski samostan v Brezencu, katerega so nacisti za časa okupacije Avstrije zaplenili.

V Beogradu se je začela sodna razprava proti 30 četnikom, ki so se borili na strani generala Mihajlovića. Očitajo jim, da so sodelovali z Nemci.

Moskovski radioval ve poročati: Tajništvo svetovne konference delavskih in strokovnih zvez je prejele prošnjo, v kateri se avstrijske strokovne zveze potegujejo za pripustitev h konferenci, ki se bo po vsej priliki sestala letos v septembru.

Češkoslovaški minister za zunanjo trgovino, dr. Ripka, se je mudil nekaj dni v Londonu, da sklene pogodbo o izmenjavi blaga med Veliko Britanijo in Češkoslovaško. Velika Britanija bo dobavljala volno, bombaž in kovine, zato bo od Čehov prejela sladkor in steklo.

Danski kralj Kristijan X. je podelil feldmaršalu Montgomery-u najvišje dansko odlikovanje, „red slona“, ki ga poznajo na Danskem že iz 15. stoletja. Po pravilu število „gospodov“, to je takih oseb, ki nosijo to odlikovanje, ne sme nikdar presežati 30. Poslednjo dobo so bili samo člani kraljevske rodovine deležni reda, in Montgomery je potemtakem edina izven dinastije stoječa osebnost, ki jo diči najslavnejši vseh danskih redov.

Češkoslovaški predsednik dr. Beneš je podpisal dekret, glasom katerega se bodo na kmetijah, ki so last Nemcev ali drugih državnih sovražnikov, naselili Čehi ali Slovaki.

Novi britanski minister za trgovino Sir Stafford Cripps je v radio-govoru, namenjenem Ameriki, omenil petletni obnovitveni načrt nove angleške vlade. Dejal je: „Iskali bomo kombinacije med načrtnim gospodarstvom, ki bo slonelo na državi, in privatnim gospodarstvom. Vštric s tem pojde učinkovito nadzorovanje vseh gmotnih virov naroda.“

Na Češkoslovaško je dopotovalo odposlanstvo iz Bolgarije na pogajanja o trgovinski pogodbi med obema državama.

protistaviti. V zgodnjem srednjem veku je veljala za armado velpomembna postava: Če je cesar armado zavlekel v krivično vojsko, n. pr. v vojsko zoper papeža, so bili vitezi upravičeni, proglasiti za armado „Schaflege“, to pomeni: položimo in odložimo svoje sulice, in vojske je bilo konec. Cesarju ni preostajalo nič drugega, kakor napraviti mir. Vsak človek potrebuje nadzorstva, da ne zabrede; nadzorstva potrebuje vlada, in vsak predsednik ali kancelar. Nikdar se nemu človeku ne sme dati v roke preveč oblasti. Na neki način se mora v bodočnosti poskrbeti, da se ne more pognati cel narod v smrt in vojsko.

Krščanska vera nam je tudi v ti stvari luč in ključ: Ne ubijaj, ukazuje božja zapoved že v Starem zakonu. Ljubi svojega bližnjika in še sovražnika, kakor sebe, uči Kristus. In nauk krščanske cerkve prepoveduje vsakomur, biti pokoren človeku, ki ukazuje hudobijo. Oficirjem in vojakom bi se moralo zabiti, da nikomur ni dovoljeno vršiti, kar je hudobija. Kako se naj vse to zasidra v postavah države, o tem naj preiskujejo državniki. Mnogokrat se je v minuli vojski zgodilo, da so častniki ukazovali vojakom postreliti ženske in otroke: pripoveduje se nam, da so se Avstrijci branili izjaviti takšna povelja. Slava naši mvojakom! Ali poskrbeti treba, da takšnih povelj nikdar več ne bo, in da se junak ne kazuje, ki služi svoji vesti. Morebiti je ravno v naših dneh priljubeno, vstaviti v zakonike določbe, ki bodo uspešno zabranile vojne grozote. Vladoarji in generali niso pustili govoriti o tem vprašanju. Res je zmaga nemogoča brez pokorščine vojakov. „Dajte Bogu, kar je božje in cesarju, kar je cesarjevega“, tudi pokorščina v vojski je pravica cesarjeva, ali vojska mora biti pravična in izvajati se sme samo po načelih človeške pravnosti. Sveti Avguštín se zgraža nad vojskami tiste dobe češ: „Kedaj so se levi in zmaji borili kakor se bije človek?“ Lev je zverina, človek pa je človek, tudi v borbi ne sme zapasti divjemu sovražstvu.

KOROŠKI GOSPODAR

PRILOGA ZA PREHRANO, KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO

Preorjimo takoj vsa strnišča

Rodovitna zemlja je sestavljena iz rudniških drobcev različne velikosti in razne kemične sestave. Med to osnovno sestavino so pomešani delci organskih snovi, ki pridejo v zemljo s hlevskim gnojem ali so pa to razni rastlinski ostanki. Te organske snovi se v zemlji počasi razkrajajo in pretvarjajo v prstenino-humus. Poleg tega je v zemlji na milijone majhnih, s prostim očesom nevidnih živih bitij (mikroorganizmov), ki vršijo potrebno pretvarjanje zemlje v sestavino, kakršne morejo rastline črpati kot hrano.

Vsi ti zemeljski drobci, manjši in večji, se sprijemljejo med seboj in v večje grudice in dajejo zemlji posebno strukturo. Zaradi sveže nepravilne oblike in različne velikosti se ti delci ne sprijemljejo med seboj tako, da bi izpolnili ves prostor. Med njimi je polno majhnih kanalov, ki jih imenujemo vlasnice ali s tujo besedo kapilare, ker so le za las veliki. Ti kanali so napolnjeni z vodo ali zrakom in tvorijo neprekinjeno zvezo med različnimi plastmi zemlje. Po njih pronica voda ob dežju iz zgornjih prenasitih plasti v spodnje bolj suhe. Obratno se pa dviga po njih voda navzgor, če so zgornje zemeljske plasti bolj suhe. Če bi se ta proces ne vršil neprenehoma, bi se rastline, ki nimajo preveč globokih korenin, čez suho poletje posušile, ker iz vrhnje plasti voda izhlapi.

Kakšen pomen ima preoravanje ali okopavanje njiv glede na ta proces? Če zemljo na površini zrahljamo, prekinemo neposredno zvezo vlasnic z zrakom. Sedva se zemljini drobci po vsakem zrahljanju (oranju ali okopavanju) takoj prično nanovo sprijemati in vlasnice se prično znova tvoriti. Čim večkrat zrahljamo zemljo, tem večkrat prekinemo ta proces tvorjenja vlasnic v zgornji plasti zemlje.

Razumljivo, rahla gornja plast zemlje ob suhem vremenu pokriva spodnje plasti, da niso po vlasnicah neposredno izpostavljene vplivu zunanjega razgretga zraka. V spodnjih plasteh ostanejo vlasnice neporušene in voda se lahko dviga po njih do korenin, ki jo vsrkavajo. Ne more pa izhlapevati skozi zrahljano vrhno plast, kjer so vlasnice porušene. V tem leži tudi glavni pomen zrahljanja njiv, poleg uničevanja plevela z iz-

Kako sušimo zelenjavo?

Kozarcev ni dobiti, pločevinaste posode so redke in tako bo mogla letos le malokateri gospodinja konservirati zelenjavo. Potrebe po zelenjavi pa radi tega pozimi le ne bo manj. Treba se bo torej ozirati po drugem postopku. Treba bo zelenjavo sušiti in kisati.

Gospodinja se ne sme strašiti pomnoženega truda, ki ga ta postopek zahteva. Tudi naj je ne moti okolnost, da okus sočivja radi sušenja nekoliko trpi. Prilagoditi se je pač treba razmeram. Nazadnje je vendarle nekaj vredno, če gospodinja pozimi, ko je v naši hrani manj vitaminov, lahko postavi na mizo to in ono, kar temu pomanjkanju odpomore.

Za sušenje bomo v prvi vrsti segli po sočivju, ki ne vsebuje dosti vlage. Sušili bomo pa tako, da se sočivju naravna oblika kolkor mogoče ohrani. V ta namen je zelen grah posebno pripraven, saj se v kozarcih itak ne obnese.

Kolerabo razrežemo na ploščice, debele po 1 cm, karfijolo razdelimo na posamezne cvetke. Tudi paradiznike razrežemo na ploščice, ki so po 1—2 cm debele; te potem sušimo, ne da bi jih kuhali. Če vsebuje zelenjava dosti vode, jo kaže najprej spravit na tak kraj, kjer se pod vplivom močnejše vročine hitro znebi svoje naravne vlage.

Belo in modro zelje se razrežeta ter malo pokuhata, nakar prideta v sušenje. Kuhajmo v prostorni posodi, ker zelenjava, če jo kuhamo preveč na tesnem, izgubi okus.

Zbirajte „rožiček“

Ze iz starih časov je znan zaradi svoje strupenosti „rožiček“ (Mutterkorn). Pojavlja se kot gliva, zajedavka na rži. V zdravilstvu pa se rabi za pripravo važnih zdravil. Ravno na teh važnih preparatih se kaže danes občutno pomanjkanje. Zato je važna naloga vseh posestnikov kmetovalcev, naj ob času žetve odpadajoči rožiček skrbno zbirajo, da se uporabi v koristne svrhe. Kmetovalci naj oddajo zbrani rožiček v veletrgovini za zdravilstva Paul Hauser, Klagenfurt, Paradisergasse 1, proti plačilu šilingov 15.— za kilogram. Župani kmetijskih občin se naprošajo, da podpirajo zbirko in nudijo kmetovalcem možnost, da se na občinskih uradih zbrani rožiček lahko odda.

podkopavanjem. Zrahljana zgornja plast zemlje se res vseeno izsuši, vendar pa spodnje ostanejo vlažne. In ravno to je za nas važna! Rastline nimajo svojih korenin v najzgornejši zemeljski plasti, ampak jih imajo v nižjih plasteh, ki smo jim z rahljanjem obvarovali vlago.

Z vlago v zemlji ne moremo gospodariti na kratek rok. Kadar je najbolj potrebna, je navadno najmanj padavin; zato moramo misliti naprej. V spodnjih plasteh zemlje nakopičena voda, ki je žitarice v času razvoja niso izkoristile, je dragocena rezerva že za drugo leto. Če pa sejemo po strnišču ajdo ali repo, jo bosta že ti dve kulturi koristno izrabili.

Da ohranimo v zemlji čim več vlage, moramo strnišča po žetvi čimprej plitko (kaki 5 cm globoko) preorati. Najbolje je njho preorati še isti dan, ko je žito požeto. Vsak dan zamude pomeni ob hudi pripeki veliko izgubo na račun prihodnje letine. Tekom poletja nismo žitaric ves čas nič obdelovali.

Čebele pred letošnjo ajdovo pašo

Povsod, kjer vremenske razmere dopuščajo setev ajde, je paša na ajdi veliko in ob enem zadnje upanje čebelarjev v tekočem čebelarstvu letu. Tako je zlasti tudi v tistih predelih Koroške, koder prebivajo slovenski ljudje. Tu so kmetje letos posejali mnogo ajde in čebelarji upravičeno pričakujejo, da bodo čebelne družine na ajdi nabrale predvsem zimsko zalogo, pa tudi še kaj več — za čebelarjev lonec.

Toda takšno upanje je upravičeno le, če čebelarji od svoje strani vse storimo, da bo žival za ajdo dobro pripravljena. Nekateri ukrepi v ta namen so sedaj že zamujeni — mislim posebno na tistega, da se čebelar pravočasno briga za naravno močno razvite družine, ki razpolgajo v ajdovi paši z veliko množico za izletavanje godnih („izletnih“) čebel. Vendar je pa pred začetkom ajdove paše, ki se začne redno okrog Velikega Šmarna, treba izvršiti nekaj opravkov, od katerih je še tudi v znatni meri odvisen uspeh bere na ajdi.

Staro čebelarsko pravilo, da imamo lepih uspehov pri donosu meda pričakovati samo od močnih družin, velja še prav izrecno za pašo na ajdi. Ta rastlina med namreč le v dopoldanskih urah tja do 11 ure; potem medenje skoraj popolnoma preneha za tisti dan. Čebele torej berejo vsak dan le nekaj ur. Pa še to kratko dnevno dobo jim večkrat prepreči slabo vreme, ki se v tem letnem času rado pojavlja. Tako je razumljivo, da more pašo na ajdi uspešno izkoristiti samo taka družina, ki lahko v urah medenja vrže na cvetoča ajdova polja na deset tisoč izletnih čebel. V takem panju — če ga imamo na tehtnici — lahko opazujemo, kako od ure do ure teža panja raste, in v izredno dobri paši doseže dnevni donos celo 3 kg in še več na panj!

Če imamo v čebelnjaku šibke družinice, ki so se morda preveč izrojile, ali pa lahke letošnje roje, kateri se sami od sebe po naravni poti niso dovolj razvili, moramo v interesu dobrega uspeha takšne družine **zdrževati**. Za ta popravek je sedaj še čas, in sicer zadnji čas. Naj zlasti v sedanjih razmerah noben čebelar ne bo ponosen toliko na število svojih družin, kakor na donos medu, zaradi katerega se s čebelorejo v prvi vrsti ukvarjamo. Vsak napreden čebelar mora pa tudi vedeti, da združevanje družin po ajdovi paši sploh ni umestno. Čebele si

Kako je ravnati z bolnimi ovcami

Nevarna bolezen razsaja včasih med ovcami. Gre za vnetje vimena, za kar se v znatnosti rabi izraz mammitis. Ni vedno lahko to bolezen ob pravem času spoznati.

Mammitis utegne nastati radi vlage in mraza, ako je ovca dolgo v viharju in na hladu. Lahko pa povzroči bolezen tudi jagnje s sunkovitim sesanjem. Včasih je že kaka priložnostna ranica zadosten vzrok, da se vime vname. Navsezadnje gre pripisovati krivdo nezadostnemu izpraznjevanju vimena. Če ovca zboli, ji vime oteka, postaja trdo in občutljivo. Zaradi bolečin ovca jagnjeto brani, da ne more sesati. Tako se pa nabira le še več mleka, in občutljivost vimena se tako stopnjuje, da more žival stopati le še z razkoračenima zadnjima nogama.

Priporočajo večkratno kopanje s toplavo in previdno molčenje z roko. Od najpreprostejšega pastirja se lahko pričakuje,

da stori tole: obolele živali zapre v poseben ograjen prostor, kjer jih je mogoče brez težave uloviti in molziti. Jagnje, ki teka za starko, je treba navadati, da se hrani pri drugi ovci. Po navadi je tako, da bolezen popade samo eno vime. Pri molži se pazi, da se izmolze prav tako bolno kakor tudi zdravo vime. Zgodaj pomladi je hrane dovolj, tako da posamezne ovce za nekaj dni lahko ločijo od ostalih.

Bolj razširjena je parkljica ali parkljevka, ki posredno zadržuje rast in razvoj ovac. Ko je pomlad pri kraju, ženejo črede ovac visoko na gore, in tedaj se je včasih čuditi, koliko ovac trpi radi te bolezni. Kužna ta bolezen ni in z nekoliko čistote ji je mogoče priti v okom. Radi nesnage se namreč koža med parklji odrgne, postane občutljiva in živali se vedno težje premikajo. Kriva je vlaga v stajah in na poteh.

Ogromne količine vode, nakopičene v spodnjih plasteh zemlje, lahko obvarujemo pred izhlapevanjem za drugo leto, če vsa strnišča takoj po žetvi preorjemo.

Dr. Ing. J. S.

Josip Jurčič:

Stari vojščak

(NARODNA PRAVLJICA)

Bil je neki vojščak, ki je že štirinajst let cesarja služil, potem pa je dobil dovoljenje, da sme iti domov. Doma mu pa ni bilo prav dobro, zato je šel še enkrat v vojaščino in dostal še enkrat štirinajst let da ga zavoljo starosti že niso hoteli več imeti in so ga izpustili. Imel je denarja samo en groš. Pride do neke široke vode in najde sedeti na brodu reveža, ki ga je lepo prosil, da bi plačal zanj brodnino, ker bi rad prišel na ono stran, pa nima s čim plačati. Brodnik pa je hotel imeti za oba dva groša. Vojščak ga je prosil in prosil, da bi prepeljal oba, rekoč, da ne premore več. Brodnik se dá preprositi in ju prepelje. Bog, ki je bil v podobni beračevi, je rekel vojščaku: „Kaj hočeš, da ti dam, ker si plačal s svojim zadnjim denarjem brodnino?“ Vojščak si izvoli torbo, v katero bo moral sleherni na njegovo povelje; nebes si pa ni izvolil.

Ko gre s svojo torbo po svetu, pride v zapuščen grad, kamor so hodili kvartat hudiči. Gre še on in jim pobere velike kupe denarjev. Ko pa hudiči vidijo, kako srečo ima ta tujec v igranju in da jih je že tako obral, hočejo zaigrani denar nazaj. Vojščak pa odpre torbo in zavpije: „Ala, le v torbo!“ In vsi vrage so morali noter. S hudiči v torbi pride v neko kovačnico, kjer je kovalo sedem mladih kovačev na enem nakovalu. Vpraša jih: „Fantje mladi, znate dobro poklepati?“ Odgovore mu: „Prav dobro.“

„Potočite malo to torbo“, jih prosi. Jelo je sedem mladih kovačev udrihati po torbi, in hudiči so cvileli notri kakor mlade miši: „Kvik, kvik, kvik.“ Ko se mu je zdelo zadosti vzame torbo in gre naprej. Pride do mlatičev. Mlatilo jih je osem, en čas štirje, en čas štirje. Vpraša jih: „Ali znate dobro drobiti?“ Rečejo, „Dobro.“ Vrže torbo med žito, in mahali so neusmiljeno po nji. Hudiči pa so zopet cvilili: „Cvik, cvik, cvik.“

Vojščak izpusti hudiče, ki so bili že tako potočeni, da so vsi krevljali, in bežali so naravnost v pekel ter zaprli vrata za seboj.

Vojščak se je postaral in vsega, tudi življenja na tem svetu, naveličal; torej gre na oni svet. Najprej gre k nebeskim vratom. Ko zagleda sv. Peter vojščaka „s torbo“, zapre vrata in reče: „Zakaj si nisi izvolil nebes, jaz te ne morem pustiti noter, pojdi v pekel.“

Vojščak si misli: „Če že moram, pa pojdem. Ako mi stori kdo kaj žalega, naj pozikusi. Precej bo v torbi.“

Hudiči oddalec zapazijo vojščaka, in ker še niso bili pozabili, kaj jim je nekoč storil, hitro zapro velika vrata peklenka in tiščijo z vso močjo, tako da kremplji pogledajo vunkaj. Vojščak hitro pobere kamen in zabije kremplje od zunaj, tako da jih ne morejo izpultiti. In še dandanašnji so peklenka vrata zaprta, da ne pride nihče noter.

Potem se obrne zopet k nebesom in prosi Petra, da bi prišel noter. Sv. Peter pa pravi: „Jaz te ne smem pustiti noter, Bog ne dovoli.“

Vojščak pa le prosi in pravi: „Stisnem se v kak kotichek v nebesih, le verjemi, da ne bom nikomur na potu.“

Zdaj pregovarja še sv. Peter Boga, in spustili so ga, da je sedel v kotu.

Vstane pa nekoč na zemlji huda kolera, in smrt je podila neštevilne množice v nebesa. Sv. Peter je moral venomer odpirati nebeska vrata, tako da se je že naveličal in je bil nejevoljen, da smrt tako neusmiljeno davi na zemlji.

Vojščak s torbo ga poprosi: „Če hočeš, bom pa jaz odpiral en čas.“

Peter ga pusti.

Ko pa prižene smrt novo krdelo, ji reče: „Ala, v torbo!“

In morala je v torbo.

Dolgo ni bilo nobenega mrliča več na zemlji, ker je bila smrt zaprta. Bog pa in sveti Peter ga začneta prositi, da bi smrt izpustil. Obljubita mu, da pride, če to stori, namesto nazaj v kotichek na boljši sedež. Vojščak je izpustil smrt iz torbe in zato je prišel iz kota na najboljši sedež, kjer ga bomo videli, ko pridemo gor.

Cepljenje zoper legar

V Celovcu se je pojavil legar. Radi tega bo mestni zdravstveni urad izvedel zaščitno cepljenje celovškega prebivalstva zoper legar. Cepili bodo vsi praktični zdravniki, poleg tega se bo cepilo tudi v deželni bolnici in v zdravstvenem uradu. Zdravniki cepijo med svojimi sprejemnimi urami (dr. Aigner od 15—16), deželna bolnica pa v ponedeljek, sredo in petek od 18—19 na oddelku XVI. Zdravstveni urad posluje v Bahnhofstraße 36 (učiteljšče) dnevno od 8—10.

Cepljenje se izvrši trikrat v enotedenskih presledkih. Le trikratno cepljenje obvaruje pred legarjem. Otroci pod enim letom se ne cepijo. Vsak naj prinese s seboj dve poli papirja z imenom in naslovom, poleg tega še 50 grošev v odškodnino za cepilo. Cepljenje se prične dne 6. avgusta.

POŠTA IZ AVSTRILIJE

Člani začasne koroške deželne vlade

V naslednjem berete kratek oris dosedanjega političnega delovanja članov Začasne vlade za deželo Koroško.

Deželni glavar Hans Piesch (socialni demokrat): Ravnatelj meščanske šole, 56 let star, od leta 1919 v političnem življenju. Piesch je pripadal od leta 1924 mestnemu svetu v Beljaku in je postal 1932 župan. Izza leta 1939 se je aktivno udeleževal odpor-nostnega gibanja in je 1943 navezal stike z avstrijskimi partizanskimi skupinami. 1944 so ga zaprli in samo težka bolezen, radi ka-tere je moral na operacijo, ga je rešila Dachau-a. Skrival se je delj časa in se je mo- gel šele začetkom tega leta vrniti v Beljak. V prvih dneh maja je bil eden tistih, ki so nacističnega gauleiterja Rainerja ob drama- tičnih okolnostih prisilili, da je odstopil.

Deželni svetnik Hans Herke (socialni de- mokrat): Od 1. 1919 je deloval v delavskem strokovnem gibanju. Leta 1925 je postal mest- ni svetnik v Lienzu in starešina okrajne SP na vzhodnem Tirolskem. Herke je bil po letu 1939 ponovno v zaporu. Tudi on je pripadal odposlanstvu, ki je napôtilo gauleiterja Rai- nerja k odstopu.

Deželni svetnik dr. Amschel (ljudska stranka): Prvi državni tožilec, član kršča-nsko-socialnega gibanja, ni pa nikoli izvrše- val funkcije. 1938 kot drž. tožilec v Gradcu odslovljen iz drž. službe in več tednov v zaporu. Koncem maja 1943 je postal dr. Am- schel prvi drž. tožilec v Celovcu.

Deželni svetnik Hans Ferlitsch (ljud- ska stranka): Kmetovalec, star 55 let, izza leta 1921 deželni kulturni svetnik na Koro- škem. Od 1927 do 1934 deželni poslanec. 1934 do 1937 deželni svetnik. 1938 do 1945 se je

Pogreb zaslužnega moža

Dne 2. avgusta smo v št. Jakobu pri Celovcu položili k poslednjem počitku posestnika Tomaža Schleicherja, moža ki zasluži da se ga spominjamo tudi v tem listu. Tomaž Schleicher je prišel na „Mohor“-jevo posestvo v Limarčaj pred 50 leti. Z vzorno delavnostjo in varčnostjo je dvig- nil donosnost svojega precejšnjega posestva, in vso hišo na novo pozidal. Mohorjeva polja in travniki so bili vedno v najlepšem stanu, in četudi je drugod kaj odpovedalo, Mohor je vedno imel kaj pridelka.

Schleicher je bil tudi moč molitve. Ko drugih kmetov ni več bilo v cerkev, je Schleicher redno bil na svojem prostoru, tudi potem še, ko se ni več pridigovalo ka- kor 1000 let prej, v slovenski besedi. Rad je hodil v druge cerkve, če je izvedel, da bo tam slovenska pridiga: v Dolino, v Gospo- sveto, v Celovec. Knjige Mohorjeve družbe je prebiral z velikim zanimanjem in je bil v verskih vprašanjih zelo dobro poučen, po- sebno veliko je znal iz življenja svetnikov. Schleicher je imel smisla za socijalne po- trebe, več kakor drugi gospodarji. 20 let je sodeloval kot odbornik pri slovenski poso- jilnici v Celovcu. Do visoke starosti, 78 let, je bil trden, nazadnje pa ga je napadla bo- ležen. Začel se mu je zoževati požiralnik, da kaj trdega ni več mogel jesti in je oslabe- l. Vedel je, da prihaja konec in se je nanj brez strahu pripravljaj. Zadnje tedne se je začel iz svojega starega molitvenika učiti na pa- met molitve za umirajoče, da bi jih v smrtni uri molil na pamet, ko več v molitveniku brati ne bo mogel. Bog daj blagemu pokoj- niku svoj večni mir.

Sirene za zračno obrambo v službi gasilstva

Policijska uprava oznanja, da so vse sirene za zračno obrambo stavljenе na razpolago gasilstvu, kakor bi se odstranil vsak ne- sporazum. Požar bo oznanjevala sirena s tuljenjem, ki traja eno minuto. Če več siren daje ta znak, pomeni, da je izbruhnil ve- lepožar in da se kliče po pomoč gasilstva iz okolice.

Zbirka za nekdanje jetnike koncen- tracijskih taborišč

Začasna deželna vlada na Koroškem je že 9. maja 1945 sklenila, da bodo politični jet- nici koncentracijskih taborišč deležni po- sebne oskrbe, tako da bodo mogli telesno popravljati in duševno prerajeni najti pot nazaj v življenje. Njih število je toliko, da se je znašla de- želna vlada pred ogromno nalogo. Tej na- logi bo kos le tedaj, če bodo vsi Korošci in vse Korošice prispevali svoj delež. Zato po- ziva Začasna deželna vlada rojake brez iz- jeme, naj darujejo denar in obleko.

Prispevki naj se do 15. avgusta 1945 oddajo pri okrajnih glavarstvih. Okrajna glavarstva bodo beležila vsak dar in bodo poskrbela, da poseben odbor nabrane vsote in darova- no blago pravilno razdeli.

vzdrževal slehernega političnega delovanja. **Deželni svetnik Franc Sagaischek (ljudska stranka):** Trgovec, star 40 let, je de- loval v krščansko-socialnem gibanju. Od 1936 dalje mestni svetnik v Celovcu. Maja 1945 zopet imenovan za mestnega svetnika v Celovcu.

Deželni svetnik Wolfram Enzfelder (so- cialni demokrat): Nadzornik brzojav. službe, star 47 let. Izza 1917 v socialno-demokratič- nem gibanju. Od leta 1942 dalje pripadnik odpor-nostnega gibanja (OV), ki je stalo v trajni zvezi z Veliko Britanijo.

Deželni svetnik Ferdinand Wedenig (socialni demokrat): Trgovec, star 49 let, Izza leta 1911 udeležen pri socialističnem gibanju. Od leta 1918 dalje zaupnik socialistične stranke. Od leta 1930 do 1933 član koroške deželne vlade. 1934 zaprt. Postavljen pod ob- tožbo veleizdaje. Od avgusta 1944 do maja 1945 v koncentracijskem taborišču Dachau.

Trebljenje na Koroškem se nadaljuje

Trebljenje nacizma v javnem življenju Koroške gre dalje svojo pot. Nad 2500 takih, ki so nosili zvonec nacizma, je oblast le na sa- mem Koroškem spravila na varno. V pre- teklih treh tednih so zopet prišli celo vrsto osebnosti iz Avstrije in iz Reicha, ki se jih javnost gotovo še dobro spominja.

Lore **Globočnik-Peterschneig** je bila so- proga znanega SS-führerja Odila Globoč- nika, ki se je koncem maja zastrupil, ko je spoznal, da roki pravice ne uide. Bila je vrsto let „Gau-mädelführerin“ na Koroškem. Skrivala se je do sedaj.

Drugi, ki jim je odklenalo, so: SS-Obersturmbannführer **Henrik Kalmann** iz Maribora, ki je sedel v celovški deželni vladi.

SA-Obersturmbannführer **Jožef Gamper** iz Lienza.

SA-Sturmbannführer **Ernest Gottstein** iz Be-

Poprava škode nekdanjim KZ-jetnikom

Zakonite podlage za popravo škode vobče še ni. Zato je deželna vlada iz lastne pobude ustanovila zaseben odbor pod predsedstvom deželnega svetnika Wedeniga. Naloga od- bora bo, da vsem osebam, ki dokažejo, da so iz političnih vzrokov utrpeli kako škodo, priskoči na pomoč ter jim pomore do od- škodnine. Do nadaljnjega prihajajo v poštev samo osebe, ki stanujejo na Koroškem. Usta- novljena so bila okrevališča v Seebodenu, St. Lenartu in Feldkirchenu.

Po 1. maju 1945 so prejeli osvobojeni jet- niki KZ-taborišč malone 12.000 Šil. podpore. Poleg tega se razdeli mednje enkratni pri- boljšek v živilih in nasladilih, in sicer po: 2 steklenici konjaka, 2 steklenici vina, 2 kg kruha, 2 kg mesa in 200 g masti. Skozi štiri tedne jim gre tudi pol litra neposnetega mleka dnevno.

Dunajski „pevčki“ na Koroškem

Pevska šola dunajskih „Sängerknaben“ je starodavna, pristno avstrijska ustanova. Kmalu se bo lahko ponašala s čestito sta- rostjo 350 let. Cesar Maksimilijan I. je leta 1498. ustanovil zbor mladih pevcev, ker je želel, da bi ubrano bogoslužno petje v nje- govih dvorni kapelici prekašalo vse, kar so tedanje dunajske cerkve v tem oziru pre- mogle. Pevčki so se vzorno izkazali in ostali so vzor v vseh naslednjih stoletjih do dan- šnjega dne. Slovelj so pa ne morda le na Dunaju — vsa Evropa jih je poznala, ljubila in občudovala. O slavi dunajskih pevčkov bi se dalā napisati knjiga, in ne morda drob- nal! Zadostno pričevanje jim daje prav za prav že samo dejstvo, da sta iz njihovih vrst prišla dva velikana glasbe — Josip Haydn in Franc Schubert.

Med vojno so se dunajski „Sängerknaben“ umaknili na vzhodno Tirolsko. Ni še osem dni tega, pa so se preselili k nam na Koro-ško, in sicer bodo do nadaljnjega stanovali v gorskem domu „Alpe“ nad Majrovnikom tik Vrbskega jezera. Gotovo bodo imeli zdaj Korošci priliko jih češče slišati. Pevčki bodo nastopali v celovškem gledališču ter peli

Varnostni direktor v Železni Kapli

Nedavno je imel varnostni direktor pol- kovnik Stossier govorilni dan v Železni Kapli. Tako se je prebivalstvu nudila prilika, da se v važnih zadevah oglašā na najbolj pristojnem mestu.

Trenutno tajnik socialistične stranke Ko- roške.

Deželni svetnik H. Tschofenig (komu- nistična stranka): Strojni tehnik, star 33 let. Vstopil 1929 v socialno-demokratično strank- o. Prestopil 1932 v KP. 1933 zaprt. Se je 1938 umaknil na Češkoslovaško, potem v Belgijo. 1940 zopet zaprt in poslan v prisilno tabo- rišče na južnem Francoskem. Tam ga je na- šla Gestapo ter spravila v Celovec. Po 4 me- sečni preiskavi odpremljen v Dachau. Tren- utno tajnik pokrajinskega vodstva komuni- stične stranke. Njegovo ženo je Gestapo v Linzu letos dne 26. aprila ustrelila.

Deželni svetnik dr. Tischler (koroški Slovenec): Profesor na gimnaziji v Beljaku, star 43 let. Predsednik Slovenske kulturne zveze. Dne 1. marca 1939 kazensko preme- ščen v Bregenz. Odtod je vzdrževal stike s prisilnimi taborišči. Medtem mu je uspelo, da je mnoge Slovence vrnil domovini.

ljaka, ki mu je bila pri organizaciji Todt po- verjena vidna vloga.

SS-Sturmbannführer **Ivan Bauer** z Dunaja, ki je vodil celovški oddelek Gestapa.

SS-Obersturmbannführer **Friderik Ebert** iz Porenja.

SS-Sturmbannführer **Armin Engel** iz Reicha, ki se je v ujetniškem taborišču pri Beljaku izdajal za majorja nemške vojske, dokler ni končno njegova pripadnost k SS prišla na dan.

DAF-veljak **Alojz Hrovat** iz Solnograda. SS-Hauptsturmbannführer **Gottfried Emil Erhard**, sudetski Nemec. Leta 1933 se je na- selil v Skocijanu pri Velikovcu.

SA-Hauptsturmführer **Ivan Adolf Rehbeck** z Dunaja in

SS-Sturmbannführer **Hans Rexeisen** iz Be- ljaka, v trdo kuhan nacist, ki se je za Himm- lerjevo službo nadvse razvnel.

Politični jetniki se vračajo

V Železno Kaplo je prispel transport poli- tičnih jetnikov iz raznih KZ-taborišč. Med njimi so bili Anton Grill iz Blaznice, Anton Jerlich iz Lobnika in Vincenc Karničar iz Kort. Vse so za dobe nacizma z družinami vred pregnali z njihovih kmetij. Za gospo- darstvo se ni skoroda nihče zanimal, in tako bo trajalo precej časa, preden bodo kmetije mogle zopet rediti svoje ljudi.

Hermann-Göringovi obrati delajo za Avstrijo

Nekdanja Hermann-Göringove tovarne v Linzu, ki so tik pred vojno zrasle iz tal kot mogočno orodje nemške oboroževalne in- dustrije, služijo sedaj mirotvornim name- nom. Proizvajajo gradivo za popravo loko- motiv, vagonov in mostov. Sirovine za to gradivo pa dajejo dodelanji ali napol izgo- tovljeni oklopni vozovi, ki so ob koncu voj- ne obtičali v tovarni. Iz jekla teh oklopnih vozil izdelujejo po šest milimetrov debele plošče, ki služijo potem kot material pri po- pravih. Dnevno izdelujejo za kakih 50 ton jeklenih plošč.

Obratovanje teče pod vodstvom ameriške vojaške vlade. Naročil bi bilo dovolj. Tako n. pr. je naročenih deset velikih mostov. Vse sestavne dele bodo izdelali v Linzu, potem jih bodo delavci vzeli s seboj ter jih na na- ročenem mestu zložili v most.

Se posebne važnosti za Avstrijo je tvorni- ca za dušik, ki pripada velikemu sklopu

Slovesno ustoličenje knezoškofa dr. Jožefa Köstnerja

5. avgusta bo v stolni cerkvi v Celovcu slovesno posvečen in ustoličen novi duhovni pastir knezoškof Dr. Jožef Köstner. Sloves- nost prične ob 9. uri. Po sveti maši od 7. uri bo stolna cerkev za javnost do pol 9. ure zaprta. Otroci izpod 12. leta smejo prisostvo- vati slovesnosti samo v spremstvu odraslih. Med slovesnostjo v stolnici ne bo obhajila.

Pri slovesnostih sodelujeta stolni zbor in simfonični orkester mesta Celovca. Igrala bosta mašo v d-molu (imenovano Nelsonova maša) za samospjev, zbor in orkester od Jožefa Haydna. Slovesnost konča s tedeumom za samospjev, zbor in orkester od Antona Brucknerja.

Ob 17. uri istega dne bo održana v stolni cerkvi slovesnost, pri kateri priliki bo novo- posvečeni knezoškof prvič govoril k vernikom. Tudi pred to slovesnostjo bo stolna cerkev odprta za javnost šele pol ure pred začetkom. Pred pol 5. uro bodo upuščeni sa- mo oni člani slovesnosti, ki bodo sodelovali pri glavni poizkušnji v četrtek 2. avgusta, ob pol 8. uri zvečer in ki predlože zvešček za slovesnost s pečatom stolnega urada.

V zaporih zopet dušno pastirstvo

Na željo britanske vojaške vlade bodo jetniki po zaporih zopet deželni duhovne to- lažbe. V Beljaku je to nalogo prevzela žup- nijska duhovščina Sv. Križa. Jetniki so pri- meren prostor preuredili v kapelico. Vsako nedeljo bere duhovnik sv. mašo za jetnike in naslavlja nanje v kratkem nagovoru to- lažilne in bodrilne besede. Poleg tega se more vsak jetnik tedensko enkrat obrniti do dušnega pastirja.

Slavnostne gledališke prireditve v Solnogradu

Slavne gledališke prireditve v Solnogradu se prično v ponedeljek, dne 13. avgusta, z orkestralnim koncertom Mozartovega ko- mornega orkestra pod taktirko slovitega ogr- skega dirigenta Ernesta Dohnany-a. Slišala se bodo dela Beethovna, Brahmsa in Dohna- ny-a samega. V sredo, dne 15. avgusta, vpi- zore Mozartovo opero „Beg iz Seraila“. V glavnih vlogah bosta pela Marija Cebotari in Julij Patzak.

Avstrijska sodišča vzpostavljena

V Solnogradu so 27. julija 1945 ob 9.30 uri slovesno zopet otvorjena avstrijska sodišča. Po končanem violinskem kvartetu „Mocart- ovega orkestra“ so održali nagovore zastop- niki vojaške vlade. Nato je sledila zaprisega in zahvalni govori. Slovesnost je končala z govorom vojnega guvernerja za deželo Sol- nograd.

Obnova delavskih komor

Avstrijska vlada na Dunaju je raz- glasila zakon o obnovitvi delavskih komor. Pristojne bodo za nameščence v veleobrta in rudarstvu, v rokodelstvu in trgovini, za železničarje, za nastavljenice deiarne in kre- ditne stroke kakor tudi za vse, ki so zapo- seleni v velikih poljedeljskih in gozdarskih obratih.

Obratni shodi na Koroškem

Dolgo vrsto let ni bilo političnega življe- nja za koroško delavstvo. Umljivo je torej živahno zanimanje za strokovne zadeve, ki vlada sedaj vsepovsod. Do izraza prihaja to zanimanje v obratnih shodih, ki jih sklicuje deželni kartel avstrijske strokovne zveze.

Tak shod je bil dne 27. julija v Raden- thenu. Delavci in nameščenci tovarne magne- zita so se zbrali na obratno zborovanje. Ži- vahno so se radentheinski delavci, ki so v velikem številu privreli, udeleževali izme- njave misli, ki je sledila govorom strokovnih zastopnikov.

Nazaj v Reich

Nedavno se je na glavnem solnograškem kolodvoru ustavlil vlak s 13 velikimi vagoni. V njih je sedelo nekaj stotin nemških držav- ljanov. V Solnogradu so vlaku priklopili na- daljnjih 12 vagonov z gosti iz Reicha, ki jim je dovoljenje za bivanje v Avstriji „poteklo“. Še isti dan je transport oddrdal proti Mün- chenu.